

Gedeeltelijk spenen van eerste- en tweedeworpszeugen te overwegen

Peter Vesseur en *Gisabeth Binnendijk*, PV: Anita Hoofs, VPB-S

Het gedeeltelijk spenen van eerste- en tweedeworpszeugen gedurende de laatste week van de zoogperiode heeft een positief effect op de reproductieresultaten. Dit positieve effect is er met name bij de tweedeworpszeugen. Het afbigpercentage van deze zeugen neemt duidelijk toe. Daarnaast draagt gedeeltelijk spenen bij aan de uniformiteit van de biggen, doordat de lichtste biggen zwaarder zijn op de leeftijd van tien weken.

Op het Varkensproefbedrijf te Sterksel is het effect van gedeeltelijk spenen van eerste- en tweedeworpszeugen onderzocht. In totaal zijn hiervoor 303 zeugen gebruikt. Het gedeeltelijk spenen hield in dat na een zoogperiode van drie weken de zwaarste biggen werden weggenomen, zodat er zes biggen overbleven. Op vier weken werden de zeugen volledig gespeend. De controlezeugen werden in één keer na een zoogperiode van vier weken gespeend.

Eerste- en tweedeworpszeugen

Gedeeltelijk spenen had een vermindering van het gewichtsverlies en het spekdikteverlies tijdens de zoogperiode tot gevolg. Dit effect was het duidelijkst bij de tweedeworpszeugen. Het interval spenen-bronst werd met een halve dag verkort. Economisch belangrijk zijn de resultaten van de eerste dekking na spenen. Er werd geen effect op de worpgrootte van de volgende worp gevonden. Wel

Tabel 1: Het effect van behandeling (gedeeltelijk spenen en controle) en pariteit (eerste- en tweedeworpszeugen) op het gewicht en de spekdikte van de zeugen en de resultaten in de volgende worp

pariteit	eersteworpszeugen		tweedeworpszeugen		statistiek ¹					
	gedeeltelijk	spenen	controle	gedeeltelijk	spenen	controle	LSD	B	P	B x P
aantal zeugen gespeend	78	82	71	72						
gewicht na werpen (kg)	177	180	203	204	5					
gewichtsverlies zoogperiode (%)	13,1	15,0	11,0	14,5	1,4	*	**			
spekdikte na werpen (mm)	16,9	16,8	16,4	16,5	0,6					
spekdikte-afname zoogperiode (%)	28,3	28,3	22,4	34,6	3,6					*
voer / zeug in zoogperiode (kg)	109,4	112,1	123,5	122,4	3,6	#	***			
aantal zeugengeïnsemineerd	77	79	70	71						
afbigpercentage van eerste inseminatie	84	87,2	97,2	86,3						*
worpgrootte (totaal aantal geboren)	10,9	11,5	12,6	12,2	0,7		**			

¹ LSD: Deze waarde geeft het kleinste verschil aan dat tussen twee proefbehandelingen moet zijn aangetoond om het verschil als significant verschillend aan te merken: B = behandeling; P = pariteit; B x P = interactie tussen behandeling en pariteit; significantie: # = $p \leq 0,10$, * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$

was het afbigpercentage van eerste dekking voor de gedeeltelijk gespeende tweedeworpszeugen duidelijk hoger dan voor de controlegroep (97,2% en 86,3%; $p < 0,05$). Dit effect werd bij de eersteworpszeugen niet gevonden. Het positieve effect van gedeeltelijk spenen is dus vooral bij de tweedeworpszeugen merkbaar. De reductie van de toom tot de zes lichtste biggen gedurende de laatste week van de zoogperiode is voor de eersteworpszeugen blijkaar nog onvoldoende om een duidelijk effect op de reproductie te hebben, terwijl de tweedeworpszeugen er wel van profiteren.

Groei van de biggen

De biggen die na het spenen van de zwaarste biggen bij de gedeeltelijk gespeende zeugen achterbleven, groeiden gedurende de laatste week van de zoogperiode duidelijk beter dan vergelijkbare biggen bij de controlezeugen. Op een leeftijd van tien weken waren deze biggen nog steeds ruim een halve kilo zwaarder. De groei van de op drie weken gespeende biggen gedurende een opfokperiode van zes weken was goed, maar bleef gedurende die zesweekse opfokperiode achter bij die van biggen die een week later waren gespeend en dus een

week ouder waren. Wanneer de vroeg gespeende biggen een week langer zouden worden opgefokt, dus tot dezelfde leeftijd als de overige biggen in de proef; dan zou hun groei vergelijkbaar zijn met die van de overeenkomstige biggen uit de controlegroep. Gedeeltelijk spenen is niet nadelig voor de biggen. Doordat de lichtste biggen zwaarder zijn op een leeftijd van tien weken komt gedeeltelijk spenen de uniformiteit van de koppel ten goede.

Conclusies

Er is een positief effect van gedeeltelijk spenen op de conditie en de reproductie van vooral tweedeworpszeugen. Gedeeltelijk spenen betekent wel wat extra werk. Ook is er een week extra opvangruimte voor de op drie weken gespeende biggen nodig. In de proef zijn deze biggen tegelijk met vier weken oude biggen gespeend en opgelegd. Wanneer de opvang van deze biggen onder gunstiger omstandigheden kan plaatsvinden, verdient dat de voorkeur. Een mogelijkheid is de biggen deze extra week bij uitgeselecteerde lacterende zeugen te leggen, die dan wel een week extra moeten worden aangehouden. ■

Tabel 2: Resultaten gespeende biggen gedurende een zesweekse opfokperiode

behandeling	gedeeltelijk spenen		controle	statistiek ¹	
	3 weken	4 weken	4 weken	LSD	significantie
speenleeftijd					
aantal biggen	213	283	493		
leeftijd bij spenen (dagen)	21	28	28		
gewicht bij spenen (kg)	6,7 ^a	7,2 ^b	7,5 ^b	0,4	**
leeftijd einde opfokperiode (dagen)	63	70	70		
gewicht einde opfokperiode (kg)	21,9 ^a	23,6 ^b	24,0 ^b	1,0	**
groei (gram/dag)	361 ^a	386 ^{ab}	401 ^b	25	**
voeropname opfokperiode (kg/dag)	0,55	0,59	0,61	0,04	*
voederconversie	1,52	1,52	1,51	0,06	ns

¹ LSD: Deze waarde geeft het kleinste verschil aan dat tussen twee proefbehandelingen moet zijn aangetoond om het verschil als significant verschillend aan te merken: significantie: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, ns = niet significant

^{a,b} een verschillende letter binnen een rij duidt op een significant verschil tussen de proefbehandelingen